

Козак Л. В., Кривицька О. Р., Новоселецький О. М.

ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ

Монографія

Острог – 2012

УДК 336.256
ББК 65
К 59

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Острозька академія»
(протокол №10 від 31.05.2012 р.)*

Авторський колектив: Л. В. Козак (2.1; 2.2; 2.3), О. Р. Кривицька (1.1; 1.2; 1.3; 4.1; 4.2; 4.3), О. М. Новоселецький (3.1; 3.2; 3.3).

Рецензенти:

Кнейслер О. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та страхування Тернопільського національного економічного університету;

Дем'янчук О.І., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Національного університету «Острозька академія».

К 59   **Козак Л. В., Кривицька О. Р., Новоселецький О. М.**
Прибуток підприємств: теоретико-методичні засади формування та аналізу : [монографія] / Л. В. Козак, О. Р. Кривицька, О. М. Новоселецький. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. – 160 с.

У монографії висвітлено основні підходи щодо формування та аналізу прибутку підприємств. Авторами застосований комплексний підхід до висвітлення означеної проблематики, зокрема розглянуті теоретико-методичні засади формування прибутку підприємств, маркетингові та економіко-математичні моделі оцінки та прогнозування прибутку підприємств. Практична цінність монографії полягає в тому, що авторами здійснено моніторинг прибутку підприємств в Україні за видами економічної діяльності та в розрізі окремих регіонів.

Розрахована на спеціалістів різного рівня управління, керівників підприємств, науковців, викладачів, студентів.

ПЕРЕДМОВА

У країнах з розвинутою економікою моніторинг прибутку підприємств на основі сучасних теоретико-методичних підходів є невід'ємною частиною та ефективним інструментом оперативного та перспективного планування їх діяльності, об'єктивного економічного аналізу та прийняття управлінських рішень щодо вибору напрямків діяльності та розробки пропозицій щодо успішного функціонування існуючих видів діяльності. Функціонування дієвого механізму систематичного збору, обробки та зберігання інформації щодо рівня прибутковості окремих видів діяльності та прибутковості окремих регіонів є необхідною передумовою ефективного функціонування суб'єктів господарювання та оптимізації державних регулятивних заходів.

В роботі представлені теоретико-методичні підходи формування прибутку підприємств. Прибуток як категорію автори досліджують як комплексний показник, який формується із сумарної величини отриманих фінансових результатів різних видів діяльності підприємства.

Формування прибутку підприємств є виправданим з позицій реалізації функції його економічної цінності та дає змогу розрізнити фінансовий результат діяльності підприємства за етапами та суб'єктами економічних відносин.

Реалізація функцій системи формування прибутку відбувається на базі постійного обміну інформацією із зовнішнім середовищем. Умови зовнішнього середовища визначаються динамікою процесів, характер яких імовірнісний. Динамічність системи полягає у постійній зміні ролі й значенні підсистем, залежно від стану зовнішнього середовища, цілей підприємства. Авторами наголошується, що роль аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища в системі управління прибутком підприємства визначається його перевагами, які дають змогу створити інформаційну базу для прийняття стратегічних рішень щодо його максимізації; зменшити негативний його вплив на фінансові результати діяльності підприємства; швидко реагувати на зміни та вносити відповідні корективи до стратегії, яка реалізується на даному етапі діяльності господарюючого суб'єкта.

Не менш важливою у формуванні прибутку підприємств проблема їх конкурентоспроможності. Розглядати її слід в тісній взаємодії з багатьма економічними параметрами внутрішньогалузевої конкуренції та змінними національного «даймонду» з допомогою відповідної державної політики та запровадженням ефективних економічних стимулів активізації виробництва та технологічній його переорієнтації на кожному підприємстві зокрема. Принципово важливим є врахування впливу на ключові фактори конкурентоспроможності підприємства міжнародних економічних відносин, особливо руху капіталів. Такий підхід до визначення конкурентоспроможності підприємства, на думку авторів, є передумовою набуття ним стійких конкурентних переваг, а відтак гарантує йому високі показники результативності його діяльності, зокрема прибутку.

Окрім того, в роботі представлена методологія оцінки прибутку з використанням економіко-математичного моделювання. Функціонування підприємств в умовах ринкової економіки у динаміці часто характеризується нелінійною поведінкою. Тому одним із підходів, застосовуваного авторами для прогнозування прибутку є метод нелінійного та фрактального аналізу, алгоритм оцінки «глибини довгострокової пам'яті» часового ряду рівня прибутку, який дає можливість визначити трендовість досліджуваної системної характеристики в часі, тим самим підтверджуючи (спростовуючи) достовірність отриманого значення показника рівня прибутку. Окрім того в монографії розглянуто моделі прогнозування прибутку підприємств на основі нейронних мереж та експертної оцінки.

Книга корисна для спеціалістів різного рівня управління, керівників підприємств, науковців, викладачів, студентів, які займаються аналітичною та науково-дослідною роботою із окресленої проблематики.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ	
ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА	4
1.1. Теоретичні підходи до концептуалізації сутності прибутку	4
1.2. Організаційно-правові засади формування прибутку підприємства в ринкових умовах	12
1.3. Технології формування прибутку підприємства	21
РОЗДІЛ 2	
МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ	
ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ	32
2.1. Оцінка зовнішнього середовища та її роль у формуванні прибутку підприємств	32
2.2. Конкурентоспроможність підприємств як чинник їх прибутковості	38
2.3. Маркетингова цінова політика у формуванні прибутку підприємства	45
РОЗДІЛ 3	
ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ОЦІНКИ	
ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ	49
3.1. Кількісне оцінювання прибутку в динаміці на основі фрактального аналізу	49
3.2. Класичні моделі прогнозування прибутку підприємств	52
3.3. Моделі прогнозування прибутку підприємств на основі нейронних мереж та експертної оцінки	61
РОЗДІЛ 4	
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МОНІТОРИНГУ	
ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	70
4.1. Методичні підходи аналізу прибутку підприємств	70
4.2. Оцінка фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування за видами економічної діяльності в розрізі областей України	78
4.3. Аналіз фінансових результатів за видами промислової діяльності в Україні	138
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	143
ДОДАТКИ	154

Наукове видання

Козак Л. В., Кривицька О. Р., Новоселецький О. М.

**ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ**

Монографія

Головний редактор *Ігор Пасічник*

Технічний редактор *Роман Свинарчук*

Комп'ютерна верстка *Наталії Крушинської*

Художнє оформлення обкладинки *Катерини Олексійчук*

Папір офсетний. Друк цифровий.

Гарнітура «TimesNewRoman»

Тираж 100 прим.

Видавництво Національного університету «Острозька академія»
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.

Свідоцтво про державну реєстрацію
РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.